

Paweł Dziemdziała✉, Krystyna Krzyżanowska

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Przestrzenne zróżnicowanie poziomu przedsiębiorczości w gminach wiejskich województwa łódzkiego

Streszczenie. Celem opracowania było rozpoznanie poziomu przedsiębiorczości w gminach wiejskich województwa łódzkiego, a także wskazanie zależności między wskaźnikiem przedsiębiorczości a odległością jednostek przestrzennych od ośrodków gospodarczych. Przyjęto, że głównymi ośrodkami gospodarczymi województwa łódzkiego są miasta powiatowe: Bełchatów, Brzeziny, Kutno, Łask, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Opoczno, Pabianice, Pajęczno, Piotrków Trybunalski, Poddębice, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Wieluń, Wieruszów, Zduńska Wola i Zgierz. Wskaźnik przedsiębiorczości został określony jako liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Przyjęta odległość gmin wiejskich od ośrodków gospodarczych została wyrażona jako najkrótsze odległości drogowe. Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że istnieje statystycznie istotna zależność między poziomem przedsiębiorczości w badanych gminach wiejskich województwa łódzkiego a ich oddaleniem od głównego ośrodka gospodarczego – wraz ze wzrostem odległości maleje liczba podmiotów gospodarczych.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość, województwo łódzkie, gmina, obszary wiejskie

Wstęp

W literaturze naukowej przedsiębiorczość analizowana jest w ujęciu normatywnym poprzez określenie jej wzorcowych, modelowych cech w ujęciu funkcjonalnym, bądź opisowym. Dla poszczególnych osób jest ona szansą wykazania swojej indywidualności, zdolności do przekraczania dostępnych często granic możliwości. Dla współczesnych przedsiębiorstw jest stałą funkcją służącą ich rozwojowi w szybko zmieniającym się zewnętrznym otoczeniu, realizowaną poprzez umiejętne wykorzystanie szans. Należy zauważyć, że w rozwoju przedsiębiorczości ważne są nie tylko indywidualne cechy osobowe, kompetencje czy doświadczenie, ale także czynniki makroekonomiczne, a mianowicie: dostępność kapitału, transfer technologii, polityka rządu i władz lokalnych, publiczne programy wspierania przedsiębiorczości, edukacja, badania i rozwój, jakość i dostępność infrastruktury technicznej. Strategia rozwoju gminy, czy aktywna postawa

✉ pawel_dziemdziala@sggw.edu.pl

władz lokalnych należą do głównych czynników społeczno-gospodarczych decydujących o poziomie rozwoju przedsiębiorczości na jej terenie¹. W międzynarodowej i krajowej literaturze ekonomicznej, a także regionalistyce poświęca się wiele uwagi terytorialnym aspektom przedsiębiorczości oraz kreatywności gospodarczej w dużej mierze opartej nie tylko na wiedzy, ale też atrakcyjności lokalizacyjnej².

Celem opracowania było rozpoznanie poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminach wiejskich województwa łódzkiego, a także wskazanie zależności między wskaźnikiem przedsiębiorczości a odległością jednostek przestrzennych od ośrodków gospodarczych. Wykorzystano w nim dane pochodzące z Banku Danych Regionalnych GUS i literaturę przedmiotu.

Istota przedsiębiorczości

W publikacjach naukowych przedsiębiorczość przedstawia się w różny sposób i dotyczy zarówno podmiotów indywidualnych, jak i zbiorowych. Definiowana jest z różnych perspektyw, głównie jako pojęcie ekonomiczne, ale również jako pojęcie społeczne i kulturowe. Już w latach 30. XX wieku J.A. Schumpeter uznał przedsiębiorczość za jeden z najważniejszych czynników rozwoju gospodarczego. Mianem przedsiębiorców określił jedynie te podmioty gospodarcze, które realizują nowe kombinacje czynników produkcji i są aktywnymi uczestnikami takich procesów. Jako pierwszy podkreślił rolę innowacji w kształtowaniu przedsiębiorczości³. Podobne stanowisko zajmował P.F. Drucker⁴, jeden z najwybitniejszych teoretyków i praktyków w zakresie wiedzy o przedsiębiorczości na świecie. Autor uważał, że istota przedsiębiorczości polega na współzależności działań przedsiębiorczych i innowacyjnych, za pomocą których zmierza się do sukcesu – przywództwa w określonym segmencie rynku lub prowadzonej działalności gospodarczej. Według T. Kraśnickiej⁵, przedsiębiorczość to szczegółowy typ aktywności ludzi działających indywidualnie lub wewnątrz organizacji, polegający na wykorzystaniu w otoczeniu okazji przez realizację przedsięwzięć o charakterze wprowadzania innowacji, tworzenia nowych organizacji lub rewitalizację już istniejących, które przynoszą efekty ekonomiczne i pozaekonomiczne ich podmiotom oraz otoczeniu. Zdaniem M. Bratnickiego⁶, przedsiębiorczość jest bez wątpienia jednym z najważniejszych nośników zdobywania i utrzymywania przewagi konkurencyjnej, ważnym czynnikiem w sferze zarządzania. Przejawia

¹ M. Niewęglowski, I. Klepacka-Dunajko, D. Dunajko: Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich województwa mazowieckiego. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie 2016, nr 110, s. 74.

² K. Solecki: Samorząd terytorialny w procesie rozwoju przedsiębiorczości. *Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A, Nauki Humanistyczne, Społeczne i Techniczne* 2015, nr 6 (2), s. 228.

³ J.A. Schumpeter: *Teoria rozwoju gospodarczego*. PWN, Warszawa 1960, s. 34.

⁴ P.F. Drucker: *Innowacje i przedsiębiorczość – praktyka i zasady*. PWE, Warszawa 1992, s. 271.

⁵ T. Kraśnicka: *Koncepcja rozwoju przedsiębiorczości ekonomicznej i pozaekonomicznej*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Katowice 2002, s. 75.

⁶ M. Bratnicki: W poszukiwaniu teoretycznych podstaw pomiaru przedsiębiorczości organizacyjnej. *Organizacja i Kierowanie* 2005, nr 4, s. 39.

się w działaniu przedsiębiorcy, który zdobywa bogactwo, a przy okazji zwiększa tempo zmian w gospodarce, wykorzystując swój talent i nierzadko szczęście. Podobne stanowisko formułuje Z. Makięła, który stwierdza, że przedsiębiorczość postrzegana jest jako przewaga konkurencyjna jednostek, które odniosły sukces w życiu osobistym, zawodowym i są liderami⁷.

Pojęcie przedsiębiorczości stało się w ostatnich latach bardzo popularne, ale jednocześnie sprawia wiele trudności w jego precyzyjnym definiowaniu. Świadczy o tym wielość definicji w literaturze przedmiotu i odmiennosc ujęć terminologicznych. Najczęściej przedsiębiorczość łączona jest z działalnością gospodarczą, często bywa utożsamiana z zakładaniem i prowadzeniem firmy (przedsiębiorstwa), rzadziej natomiast poruszany jest jej osobowościowy aspekt oraz odniesienie do sfer pozaekonomicznych życia i działalności człowieka. Zdaniem I. Sikorskiej-Wolak, pojęcie przedsiębiorczości w najszerszym ujęciu można zdefiniować jako całokształt indywidualnych lub zespołowych działań bądź predyspozycji do działań, które przełamują istniejącą wzorce. Przedsiębiorczość polega więc na krytyce istniejącego stanu rzeczy i poszukiwaniu obarczonych ryzykiem, nieszablonowych sposobów jego zmiany⁸. Zatem, jak próbowano wykazać, przedsiębiorczość należy do terminów wieloznacznych, rozważanych nie tylko na gruncie aktywności gospodarczej, ale również w pozostałych sferach życia, a pełne zrozumienie tego pojęcia wymaga podejścia interdyscyplinarnego. Ogólnie można stwierdzić, że rozpatrując pojęcie przedsiębiorczości można je rozumieć bardzo wąsko. Wtedy utożsamiamy je wyłącznie z prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek związaną ze skłonnością do podejmowania ryzyka, innowacyjnością i kreatywnością. Mianem przedsiębiorcy określa się zaś tego, kto prowadzi działalność gospodarczą (tak też definiuje przedsiębiorcę polskie prawo). Można też przedsiębiorczość rozpatrywać szeroko. Wtedy rozważane są zagadnienia związane z osobowością człowieka, kulturą, wychowaniem, wykorzystaniem szans i ich kreowaniem. W tym kontekście na przedsiębiorczość patrzy się przez pryzmat zdolności człowieka. Zwraca się uwagę na zaradność życiową obejmującą umiejętność radzenia sobie z problemem rzadkości zasobów. W takim ujęciu przedsiębiorczość jest utożsamiana z umiejętnością zdobywania nie tylko dóbr ekonomicznych, ale także społecznych czy psychologicznych⁹. Według T. Piecuch¹⁰, przedsiębiorczość jest specyficzną filozofią działania, funkcjonowania przedsiębiorstw, ogromną siłą sprawczą, czynnikiem rozwoju gospodarczego zarówno poszczególnych przedsiębiorstw, regionów, jak i całych gospodarek.

⁷ Z. Makięła: *Przedsiębiorczość innowacyjność terytorialna. Region w warunkach konkurencji*. C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 10.

⁸ I. Sikorska-Wolak: *Innowacje i przedsiębiorczość w wymiarze ekonomicznym, psychologicznym i edukacyjnym*. [W:] Z.J. Przychodzeń (red.): *O humanistyczny wymiar przedsiębiorczości wiejskiej*. Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2000, s. 26.

⁹ R. Majkut: *Przedsiębiorczość w świetle uwarunkowań interdyscyplinarnych*. Wydaw. CeDeWu, Warszawa 2014, s. 57–58.

¹⁰ T. Piecuch. *Przedsiębiorczość. Podstawy teoretyczne*. Wydaw. C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 9.

Materiał i metodyka badań

W artykule przedstawiono wyniki badań dotyczących zależności między wartością wskaźnika przedsiębiorczości na obszarach wiejskich województwa łódzkiego a odległością gmin wiejskich od ośrodków gospodarczych. Przyjęto, że głównymi ośrodkami gospodarczymi województwa łódzkiego są miasta powiatowe: Bełchatów, Brzeziny, Kutno, Łask, Łęczycza, Łowicz, Łódź, Opoczno, Pabianice, Pajęczno, Piotrków Trybunalski, Poddębice, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Wieluń, Wieruszów, Zduńska Wola, Zgierz. Wskaźnik przedsiębiorczości został określony jako liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Przyjęta odległość gmin wiejskich od ośrodków gospodarczych została wyrażona jako najkrótsze odległości drogowe.

Wzór wyrażono za pomocą następującej formuły:

$$Wp = \frac{P}{L} \cdot 10000$$

gdzie:

Wp – wskaźnik przedsiębiorczości,

P – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych,

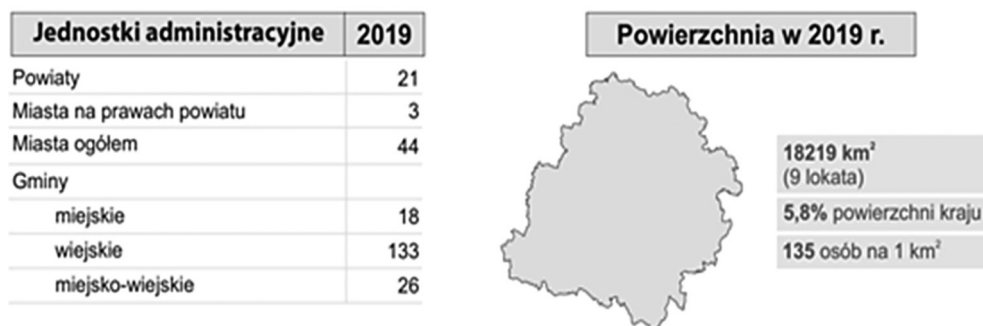
L – liczba ludności w wieku produkcyjnym.

W celu określenia zależności między wartością wskaźnika przedsiębiorczości a odległością od ośrodków gospodarczych przeprowadzono analizę korelacji. Badanie przeprowadzono na podstawie danych dotyczących 133 gmin wiejskich województwa łódzkiego, pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W procedurze obliczania wskaźnika przedsiębiorczości wykorzystano dane statystyczne z 2019 roku (stan na 31 grudnia).

Charakterystyka województwa łódzkiego

Województwo łódzkie położone jest w centralnej części kraju. Obejmuje obszar o powierzchni 18 218,95 km². Według danych GUS z 30 czerwca 2020 roku, województwo zamieszkiwało około 2,49 mln osób. Gęstość zaludnienia była wyższa niż średnio w Polsce i wynosiła 135 os./km² (Polska 123 os./km².), przy czym w miastach osiągała wartość 1320 os./km², a na obszarach wiejskich 54 os./km². Wskaźnik urbanizacji wynosił 62,4%, co dawało województwu łódzkiemu 7. miejsce w Polsce. Powierzchnię i strukturę jednostek administracyjnych przedstawiono na rysunku 1.

Województwo łódzkie należy do stosunkowo dobrze rozwiniętych województw, o wysokim udziale przemysłu w wartości dodanej brutto (28,9% w 2018 r., wobec 25,8% średnio dla Polski) i dynamicznie rosnącym udziale usług, jednak w skali Unii Europejskiej jest to region słabiej rozwinięty, nieosiągający 75% poziomu rozwoju UE. W 2019 roku pod względem wielkości produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca województwo łódzkie plasowało się na 7. miejscu w kraju. Dzięki m.in. endogenicznemu potencjałowi w zakresie produkcji rolniczej i branży artykułów spożywczych, zaliczane

Rysunek 1. Struktura i powierzchnia województwa łódzkiego

Źródło: https://lodz.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lodzkie/portret_województwa/ (dostęp: 10.05.2021).

jest do regionów o wysokich możliwościach rozwoju biogospodarki, która w perspektywie stanowić będzie odpowiedź na wiele globalnych wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym, energetycznym, rosnącymi ograniczeniami dotyczącymi wody, ziemi uprawnej i emisji dwutlenku węgla. Działalność rolnicza jest mocno uzależniona od czynników przyrodniczych: rzeźby terenu, jakości gleb i klimatu. Województwo to charakteryzuje się przeciętnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi dla prowadzenia produkcji rolniczej. Wartość syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (61,9 pkt.) jest niższa od średniej dla Polski (66,6 pkt.) i plasuje województwo na 14. miejscu w kraju.

Potencjał rozwojowy rolnictwa tworzą wyróżniające się w skali kraju sektory: warzywnictwo i sadownictwo, produkcja ziemniaków, hodowla trzody chlewnej i bydła oraz produkcja mleka i jaj kurzych. Województwo zajmuje znaczącą pozycję w kraju pod względem: zbiorów warzyw gruntowych (3. miejsce), produkcji owoców z drzew (4. miejsce) i owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (3. miejsce), zbiorów ziemniaków (2. miejsce), obsady trzody chlewnej na 100 ha UR (2. miejsce), obsady bydła na 100 ha UR (6. miejsce) i skupu mleka (5. miejsce) oraz produkcji jaj kurzych (3. miejsce). Zróżnicowana baza surowcowa, pochodząca zarówno z produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej, jest podstawą rozwoju przemysłu przetwórczego: mleczarskiego, owocowo-warzywnego, mięsnego, zbożowego. Warzywa, owoce i przetwory owocowo-warzywne mają znaczący udział w grupie towarów eksportowych województwa. Oprócz rolnictwa konwencjonalnego coraz dynamiczniej rozwija się produkcja metodami ekologicznymi, odpowiadająca na bieżące trendy w UE i zapotrzebowanie konsumentów na żywność wysokiej jakości.

Wyniki badań

Wskaźnik przedsiębiorczości obliczono dla wszystkich gmin wiejskich województwa łódzkiego, następnie jednostki te poddano procedurze rangowania i uporządkowano, rozpoczynając od tych gmin, które osiągnęły najwyższą wartość wskaźnika. W tabeli 1

przedstawiono 10 gmin o najwyższym wskaźniku przedsiębiorczości i 10 gmin, w których wskaźnik ten był najniższy.

Tabela 1. Wartości wskaźnika przedsiębiorczości dla wybranych gmin województwa łódzkiego i odległość jednostek terytorialnych od ośrodków gospodarczych w 2019 roku

Lp.	Gmina	Powiat	Wskaźnik przedsiębiorczości	Odległość od ośrodka gospodarczego [w km]
1.	Ksawerów	pabianicki	2671,74	5,2
2.	Nowosolna	łódzki wschodni	2499,20	20,8
3.	Pabianice	pabianicki	2133,05	0
4.	Andrespol	łódzki wschodni	2072,33	17,0
5.	Zgierz	zgierski	2063,49	0
6.	Dłutów	pabianicki	1768,51	11,8
7.	Brójce	łódzki wschodni	1742,19	24,1
8.	Dobroń	pabianicki	1719,70	9,5
9.	Lutomiersk	pabianicki	1706,99	16,1
10.	Wodzierady	łaski	1632,94	15,5
11.	Witonia	łęczycki	850,00	13,1
12.	Żytno	radomszczański	845,59	25,4
13.	Sławno	opoczyński	844,95	11,3
14.	Łęki Szlacheckie	piotrkowski	828,94	32,7
15.	Dąbrowice	kutnowski	802,79	24,6
16.	Grabów	łęczycki	802,05	17,2
17.	Św. Małgorzaty	łęczycki	774,02	10,4
18.	Sadkowice	rawski	746,64	19,7
19.	Białaczów	opoczyński	728,16	11,2
20.	Łanięta	kutnowski	713,34	17,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że średnia wartość wskaźnika przedsiębiorczości w badanych gminach wynosiła 1214,81, a średnia odległość badanych jednostek od ośrodków przemysłowych – 15,14 km. Wartości te były zróżnicowane w poszczególnych powiatach województwa łódzkiego. W tabeli 2 przedstawiono średnie wartości wskaźnika przedsiębiorczości i odległości w zależności od ośrodka gospodarczego dla wszystkich powiatów.

Najwyższymi średnimi wartościami wskaźnika przedsiębiorczości charakteryzowały się gminy wiejskie położone w powiecie łódzkim wschodnim. Łódź jest głównym ośrodkiem gospodarczym w województwie. Wysoki wskaźnik przedsiębiorczości odnotowano również w powiecie pabianickim, którego siedziba to drugie, co do liczby mieszkańców, miasto aglomeracji łódzkiej.

Tabela 2. Zróżnicowanie średniej wartości wskaźnika przedsiębiorczości dla wszystkich powiatów województwa łódzkiego i odległości w zależności od ośrodka gospodarczego w 2019 roku

Lp.	Powiat	Wskaźnik przedsiębiorczości	Odległość od ośrodka gospodarczego [w km]
1.	Łódzki wschodni	2104,57	20,63
2.	Pabianicki	1999,98	8,52
3.	Zduńskowolski	1531,67	3,9
4.	Brzeziński	1474,88	10,78
5.	Zgierski	1424,31	17,34
6.	Łaski	1330,50	16,13
7.	Wieruszowski	1320,75	15,82
8.	Tomaszowski	1290,72	17,35
9.	Skierniewicki	1238,78	14,76
10.	Bełchatowski	1192,58	16,60
11.	Radomszczański	1189,12	14,50
12.	Wieluński	1186,58	13,22
13.	Sieradzki	1135,81	17,33
14.	Piotrkowski	1107,30	21,74
15.	Poddębicki	1098,90	15,86
16.	Łowicki	1084,00	13,47
17.	Kutnowski	990,40	13,71
18.	Rawski	976,90	9,65
19.	Pajęczański	970,96	12,72
20.	Opoczyński	941,24	18,8
21.	Łęczycki	899,43	10,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Najkrótszymi średnimi odległościami badanych jednostek terytorialnych od głównych ośrodków gospodarczych charakteryzowały się gminy wiejskie z powiatów pabianickiego, zduńskowolskiego i brzezińskiego. Odległość mierzona w powiecie łódzkim wschodnim, jako jedyna była zniekształcona z uwagi na obszar terytorialny miasta Łodzi.

Wskaźnik przedsiębiorczości obliczono dla wszystkich gmin wiejskich województwa łódzkiego, dzięki czemu można było przyporządkować je do odpowiednich klas. Wyróżniono następujące klasy (tab. 3):

- a) klasa 1 – wysoki poziom przedsiębiorczości,
- b) klasa 2 – średni poziom przedsiębiorczości,

Tabela 3. Klasy gmin ze względu na wartość wskaźnika przedsiębiorczości

Klasa gmin	Przedział liczbowy	Liczebność klasy
Klasa 1 – wysoki wskaźnik przedsiębiorczości	<2672; 1549>	13
Klasa 2 – średni wskaźnik przedsiębiorczości	(1549; 1187>	47
Klasa 3 – niski wskaźnik przedsiębiorczości	(1187; 825>	64
Klasa 4 – bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości	(825; 713>	9

Źródło: obliczenia własne.

c) klasa 3 – niski poziom przedsiębiorczości,

d) klasa 4 – bardzo niski poziom przedsiębiorczości.

W celu wyznaczenia klas za kryterium przyjęto średnią ważoną wskaźnika przedsiębiorczości, która wynosiła 1187,41 i odchylenie standardowe o wartości 361,7.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najwięcej gmin wiejskich województwa łódzkiego należała do klasy 3, czyli do klasy o niskim wskaźniku przedsiębiorczości. Najmniej liczną grupę stanowiły gminy o bardzo niskim wskaźniku przedsiębiorczości, czyli należące do klasy 4. Gminy wiejskie województwa łódzkiego w 55% należały do klas o niskim lub bardzo niskim poziomie przedsiębiorczości, w znaczącej części położone były najdalej od ośrodka gospodarczego.

Podsumowanie i wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że istnieje statystycznie istotna zależność między poziomem przedsiębiorczości w badanych gminach wiejskich województwa łódzkiego a ich oddaleniem od głównego ośrodka gospodarczego, z uwzględnieniem powiatu łódzkiego wschodniego, w którym występuje zniekształcenie z uwagi na wielkość miasta Łodzi. W kolejnych trzech powiatach, tj. pabianickim, zduńskowolskim i brzezińskim, średnia odległość od ośrodka gospodarczego wynosiła poniżej 11 km.

Wraz z odległością zmniejsza się liczba podmiotów gospodarczych, co wskazuje na powiązanie działalności na obszarach wiejskich z funkcjami lokalnymi. Odległość od ośrodków gospodarczych jest jednym z wielu czynników determinujących poziom przedsiębiorczości. Oprócz tego wskaźnika występuje m.in. potencjał inwestycyjny, infrastruktura, poziom bezrobocia czy kapitał ludzki.

Na podstawie przeprowadzonej analizy należy zauważyć, że w 60 gminach wiejskich (45,1%) województwa łódzkiego poziom przedsiębiorczości był wysoki lub średni. W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie, jakie czynniki społeczno-ekonomiczne determinują rozwój przedsiębiorczości, należy przeprowadzić badania empiryczne wśród przedsiębiorców, mieszkańców wsi i przedstawicieli władz samorządowych.

Literatura

- Bratnicki M.: W poszukiwaniu teoretycznych podstaw pomiaru przedsiębiorczości organizacyjnej. Organizacja i Kierowanie 2005, nr 4, s. 39.
- Drucker P.F.: Innowacje i przedsiębiorczość – praktyka i zasady. PWE, Warszawa 1992, s. 271.

- Kraśnicka T.: Koncepcja rozwoju przedsiębiorczości ekonomicznej i pozaekonomicznej. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Katowice 2002, s. 75.
- Majkut R.: Przedsiębiorczość w świetle uwarunkowań interdyscyplinarnych. CeDeWu, Warszawa 2014, s. 57–58.
- Makiela Z.: Przedsiębiorczość i innowacyjność terytorialna. Region w warunkach konkurencji. C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 10.
- Niewęglowski M., Klepacka-Dunajko I., Dunajko D.: Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich województwa mazowieckiego. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie 2016, nr 110, s. 74.
- Piecuch T.: Przedsiębiorczość. Podstawy teoretyczne. C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 9.
- Schumpeter J.A.: Teoria rozwoju gospodarczego. PWN, Warszawa 1960, s. 34.
- Sikorska-Wolak I.: Innowacje i przedsiębiorczość w wymiarze ekonomicznym, psychologicznym i edukacyjnym. [W:] Z.J. Przychodzeń (red.): O humanistyczny wymiar przedsiębiorczości wiejskiej. Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2000, s. 26.
- Solecki K.: Samorząd terytorialny w procesie rozwoju przedsiębiorczości. Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A. Nauki Humanistyczne, Społeczne i Techniczne 2015, nr 6 (2), s. 228.

Spatial differentiation of the level of entrepreneurship in rural communes of the Łódź Voivodship

Summary. The aim of the study was to identify the level of entrepreneurship in rural communes of the Łódź Voivodship, as well as to indicate the relationship between the entrepreneurship index and the distance of spatial units from economic centers. It has been assumed that the main economic centers of the Łódź Province are powiat towns: Bełchatów, Brzeziny, Kutno, Łask, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Opoczno, Pabianice, Pajęczno, Piotrków Trybunalski, Poddębice, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Wieluń, Wieruszów, Zduńska Wola, Zgierz. The entrepreneurship index was defined as the number of business entities registered in the REGON system per 10 thousand working age population. The assumed distance of rural communes from economic centers was expressed as the shortest road distances. On the basis of the conducted analysis, it was found that there is a statistically significant correlation between the level of entrepreneurship in the studied rural communes of the Łódź Voivodship and their distance from the main economic center, namely the number of economic entities decreases with increasing distance.

Key words: entrepreneurship, Łódź Voivodeship, commune, rural areas